

POSTANOWIENIE

8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 8 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko S. S. i S. S.1
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 21 marca 2022 r., I ACa 908/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 września 2020 r. Sąd Okręgowy w Katowicach, w punkcie 1 utrzymał w mocy wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Olsztynie z 23 czerwca 2017 r. w zakresie punktu I co do kwoty 170.393,99 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 października 2016 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie II; w punkcie 2 uchylił opisany w punkcie 1 wyrok zaoczny w pozostałym zakresie; w punkcie 3 orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z 21 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach – po rozpoznaniu apelacji obu stron – zmienił zaskarżony wyrok: a) w pkt. 1 o tyle, że uchylił wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Olsztynie z 23 czerwca 2017 r. w zakresie pkt. I co do kwoty 170 393,99 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 października 2016 r. do dnia zapłaty i w tym zakresie powództwo oddalił oraz rozstrzygając o całości kosztów procesu, zasądził od powoda na rzecz pozwanych 22 600 zł (pkt 1); odrzucił apelację pozwanych w pozostałym zakresie (pkt 2); oddalił apelację powoda (pkt 3) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 4).

Powód wniósł skargę kasacyjną, skarżąc wyrok Sądu drugiej instancji w części, tj. pkt 1 lit. a, 3 oraz 4. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podał jako podstawę przedsądu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazując na potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.:

- art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim pozwalają na rekonstrukcję woli stron umowy w sytuacji usunięcia z umowy indeksowanej do waluty obcej klauzul odesłania do bankowych tabel kursowych - w sposób, który będzie respektował wolę obu stron umowy co do istotnych postanowień umowy kredytu oraz uwzględniał charakter, ogólną systematykę i całokształt postanowień umowy z uwzględnieniem interesu konsumenta i dobrych obyczajów, a także przepisy prawa wspólnotowego, czyli Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014, w szczególności przez sięgnięcie do przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym tj. art. 41 ustawy Prawo wekslowe lub art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 23 października 2008 r.;

- art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., w zakresie w jakim stanowi podstawę uznania, że postanowienia umowy

kredytu, dotyczące indeksacji kwoty umowy kredytu do waluty obcej, stanowią świadczenie główne.

W odpowiedzi na skargę pozwani wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Powołanie się na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach, wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu. Konieczne jest ponadto wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu

Najwyższego wykładnią a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08, z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w sprawie niniejszej nie daje podstaw do przyjęcia, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. została wykazana. Przywołana przez skarżącego podstawa przedsądu nie powinna polegać, jak to ma miejsce *in casu*, na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2022 r., I CSK 1467/22, z 21 października 2020 r., I PK 188/19).

Skarżący w swojej skardze skupił się na wskazaniu konkretnych przepisów prawa, które jego zdaniem wymagają wykładni i zbiorczo uzasadnił swój wniosek. Taka konstrukcja skargi jest nieprawidłowa: skarżący miał obowiązek odrębnego uzasadnienia każdego ze wskazanych przepisów w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Jedno wspólne uzasadnienie dotyczące wszystkich przepisów, których wykładnia budzi wątpliwości i wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, nie czyni zadość temu obowiązkowi.

W treści skargi kasacyjnej podniesiono potrzebę dokonania wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim pozwala on na rekonstrukcję woli stron umowy w sytuacji usunięcia z umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej klauzul odesłania do bankowych tabel kursowych.

Kwestia została już rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego w okresie pomiędzy wniesieniem skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie a orzekaniem w przedmiocie przyjęcia jej do rozpoznania (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2024 r., I CSK 2906/23 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 26

maja 2022 r., II CSKP 19/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22; i z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22).

Sąd Najwyższy dokonał analizy art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 co do kwalifikacji postanowień dotyczących przeliczania franków szwajcarskich na złote przy wykorzystaniu kursu jednostronnie ustalanego przez bank, jak też co do zastąpienia nieuczciwych postanowień umownych przepisami prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (m.in. uchwały SN z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21; wyroki SN: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, i z 24 października 2018 r., II CSK 632/17). Przesądził również, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17).

W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2024 r. III CZP 25/22 szczegółowo wypowiedziano się na temat skutków prawnych postanowień umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej.

Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z 14 lutego 2024 r., I CSK 2906/23 zwrócił uwagę na orzecznictwo TSUE, że sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru klauzul indeksacyjnych powinno mieć z reguły skutek w postaci stworzenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku. TSUE wykluczył, by sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, ponieważ stałoby to w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13, gdyż przedsiębiorcy wiedzieliby, że nawet w razie zastosowania klauzuli niedozwolonej umowa zostanie skorygowana przez sąd w sposób możliwie najpełniej odpowiadający ich woli, a jednocześnie dopuszczalny w świetle przepisów o niedozwolonych

postanowieniach umownych. Trybunał podkreśla, że możliwość zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym ma charakter wyjątkowy i jest ograniczona do przypadków, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki tak, że ten ostatni zostałby tym ukarany.

Podsumowując, w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego usunięto wcześniej występujące rozbieżności i wątpliwości dotyczące stosowania art. 385¹ § 1 i 2 k.c. jak również wykładni art.69 ustawy Prawo Bankowe w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c.

Dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie 2, na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]